

**ДО
СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ
НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ**

МОТИВИ

на

ЯНКО МАНОЛОВ ЯНЕВ

Административен ръководител - Председател
на Апелативен съд - Велико Търново,

кандидат за избран член на Висшия съдебен съвет от квотата на съдиите за
мандат 2017-2022 г.

УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ,

Предложението да бъда номиниран за избран член на Висшия съдебен съвет от моите колеги - съдии от съдилищата в апелативен район - Велико Търново поставя върху мен особена отговорност. От една страна, това е изключителна чест за мен, предвид факта, че изхожда от колеги, ползващи се с дълъг професионален опит, безупречен авторитет и високи нравствени и морални качества. Гласуването ми от тях доверие и своеобразната оценка, която получавам чрез тази номинация ме задължава да направя всичко по силите си, за да ги оправдая. Имам своя собствена визия и идеи, относно предизвикателствата пред съдебната власт и смятам, че те ще бъдат полезни в работата на следващия състав на Висшия съдебен съвет и ще допринесат за по-добрата професионална среда, по-бързо и качествено правосъдие и по-високо обществено доверие.

Съзнавам напълно, че предизвикателствата и отговорностите пред един член на Висшия съдебен съвет изискват той да притежава както силна мотивация, така и определени лични и професионални качества. Имам над 17 години стаж

като съдия, като през 16 от тях съм имал и ръководни административни функции - като административен ръководител на Районен съд - Дряново, заместник на административния ръководител в Окръжен съд - Велико Търново и като административен ръководител на Апелативен съд - Велико Търново. Това, че през по-голямата част от моя професионален опит в съдебната система се е налагало да съвместявам както правораздаването в качеството ми на съдия, така и администрирането на тази дейност в съответните съдилища, ми помогна да изградя едно интуитивно разбиране за особената взаимосвързаност между двете дейности. Убедил съм се и в това, че новаторските подходи и новите технологии допринасят много за качествената административна работа и винаги съм се стремял да изляза от рамките на присъщата за системата консервативност. През тези години научих и колко важно за постигането на добри резултати е умението да работиш с хора и да подхождаш с разбиране и уважение към всеки. Считам, че това е особено важно и за успешната работа на един колективен административен орган, какъвто е Висш съдебен съвет.

Всичко това ми дава увереността, че имам необходимия опит и качества, за да окажа реален принос в работата на Висшия съдебен съвет.

24.04.2017 г.

С УВАЖЕНИЕ:

.....

(ЯНКО ЯНЕВ)

**ДО
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

К О Н Ц Е П Ц И Я

ЗА РАБОТАТА НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

Изготвена от

ЯНКО МАНОЛОВ ЯНЕВ
на основание чл. 29в, ал. 4 от ЗСВ,
Административния ръководител – Председател
на Апелативен съд – Велико Търново

Кандидат за заемане на длъжността
ИЗБОРЕН ЧЛЕН НА ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

Представям на вниманието Ви настоящата концепция, изготвена съгласно изискванията на чл. 29в, ал. 4 от ЗСВ, в която ще изложа своите виждания относно състоянието на съдебната система и пътищата за нейното реформиране с оглед значителните разминавания между необходимостите и очакванията на обществото и съществуващото към момента положение. Чрез своето писмено съгласие да бъде предложен за кандидат за избран член на ВСС от квотата на съдиите, считам, че поемам една огромна отговорност както пред колегите, издигнали кандидатурата ми, така и пред всички останали, които биха я подкрепили с гласа си на общото събрание на съдиите за избор на членове на Висш съдебен съвет. С настоящото изложение ще се опитам да очертая максимално ясно своите възгледи относно работата на Висшия съдебен съвет и насоките, в които аз лично ще работя като евентуален негов член от квотата на съдиите.

Независимо, че съдебната система в България е в процес на едно постоянно реформиране в продължение на вече четвърт век, резултатите от проучванията на обществените нагласи, докладите на Европейската комисия по механизма за сътрудничество и оценка, в общата си съвкупност сочат, че постигнатите резултати от тези реформа все още не са напълно приемливи. Ако приемем, че все пак посоката на тези промени е ясна и съществува едно общоприето виждане как трябва да изглежда и функционира съдебната власт, т.е. че целите на реформата са ясни, то методите и темповете, чрез които тези цели се преследват определено не отговарят на това, което гражданите на Република България и нашите международни партньори имат като очаквания. Съдебната власт към настоящия момент има доверието на едва около 6 % от гражданите, чиито законни интереси е призвана да защитава. Този показател е безпрецедентен в международен план. Той показва, че каквито и достижения да има самата реформа, а такива действително има, плодовете от тях не могат да бъдат усетени по достатъчно осезаем начин от обществото. За съжаление, съдебната система със своя присъщ дълбок консерватизъм предпочиташе да пренебрегва значението на този показател като обикновена статистика, почти изцяло резултат на правната култура сред обществото и негативните политически и медийни кампании, съпътстващи реформата от самото начало на т. нар. демократичен преход.

Вярно е, че нивото на общественото доверие към съдебната система не би се покрило изцяло с обективната и безпристрастна оценка на неговото качество, ако

такава бъде направена на професионално ниво. Показателни за това са данните от информационното табло на Европейския съюз в областта на правосъдието за 2017 г. Като пример може да се посочи, че според индекса за ефикасност на съдебните системи, Република България се нарежда на едно от първите места по бързина на производствата по граждански, търговски, административни и други дела на първа инстанция, като средното време за решаване на административни спорове ни поставя на 4-то място в Европейския съюз, с показатели, значително по-добри от държави като Германия, Франция и Италия. По-малък брой висящи граждански, търговски и административни дела от България в целия ЕС има само в Швеция. Трябва да се отбележи също, че се регистрират все по-добри показатели на българското правосъдие в информационното табло на ЕС с всяка изминала година. Обратно, основните критики от страна на ЕС са насочени към наказателното правосъдие чрез ежегодния мониторингов доклад по Механизма за сътрудничество и оценка, който по неизвестни причини предпочита да се позовава повече на медийни публикации, отколкото на професионален експертен анализ.

Независимо от казаното, ние не можем да си позволим да приемаме ниското обществено доверие просто като статистика. То води до задълбочаващ се, самозахранващ се проблем с отстояването на независимостта на съдебната власт, върху който ще се спра по-нататък в изложението си. То води до несигурна икономическа среда, отблъсква потенциалните международни инвеститори и разколебава голяма част от българските предприемачи, които не чувстват достатъчно сигурност и опора от страна на съдебната власт, за да поемат риска да развиват законен бизнес. Това от своя страна създава климат на един траен икономически застой, който води до това България да има най-ниския стандарт на живот в цяла Европа, съпроводен с дълбоки и трайни социални проблеми.

Далеч съм от мисълта, че причината за това състояние е единствено провалът на съдебната система да създаде доверие в собствената си работа. Но съм убеден, че е крайно време да приемем, че не можем да си позволим да пренебрегваме този проблем, защото значението му отива много по-далеч от нечие наранено ego от лошата оценка за свършената работа. Колкото и сложни, комплексни и трудни за преглъщане да са причините за неговото наличие, ние сме длъжни да ги идентифицираме обективно и рационално и да подходим със своевременни, разумни

и последователни действия към неговото постепенно разрешаване. Защото веднъж стигнало се до това положение, промяната ще изисква и време, и усилия.

В този смисъл, Висшият съдебен съвет като висш орган на съдебната власт има решаващо значение по отношение както на отстояване на основните принципи, на които стъпва съдебната власт въобще, така и на посоката, методите и темповете, с които се провежда нейната реформа. Всеки от досегашните му състави имаше своята роля в предприемането на различни важни стъпки в това отношение, като настоящият състав на Висшия съдебен съвет не прави изключение. Реализацията на много от изключително амбициозните проекти на настоящия състав изискваха много време и не можаха да бъдат реализирани до край. При своето изпълнение те създадоха впечатление за недостатъчно добра комуникация между ВСС с отделните органи на съдебната власт и техните администрации.

По мое мнение, поради посочените причини, следващият състав на Висшия съдебен съвет ще има пред себе си по-големи предизвикателства, спрямо който и да е от предходните до момента. Той ще трябва да предприеме активни стъпки не само към довършване на вече инициирани проекти на членовете на предходния състав, но и към предприемане на допълнителни действия, крайно необходими за повишаване на критично ниското доверие в работата на съдебната власт. Той ще трябва да работи за повишаване престижа на самия висш съдебен орган и да превърне своите заседания, предавани пряко в онлайн-пространството и наблюдавани от медиите и цялата общественост в пример за работата на достойни и авторитетни личности, каквито членовете на съвета безспорно са.

Предвид изложеното дотук, считам, че в бъдещата си работа, Висшият съдебен съвет следва да предприеме активни действия или да продължи започнатите вече такива в няколко конкретни насоки, а именно:

ОТСТОЯВАНЕ НЕЗАВИСИМОСТТА НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

Едно от основните начала на правовата и демократична държава е разделението на властите. Съгласно този принцип държавната власт се подразделя на законодателна, изпълнителна и съдебна. Това са трите основни функции на държавната власт, възложени за осъществяване от различни системи от органи, които са относително независими един от друг, обвързани са от отношения на

взаимен контрол и възпиране и в същото време функционират в определена взаимна връзка. Така схванато, разделението на властите е метод за оптимално функциониране на върховната държавна власт и средство за предотвратяване на евентуален произвол от страна на другите държавни органи, което рефлектира върху правата на гражданите. Водещи правнополитически положения в тази връзка са сътрудничеството и функционалното взаимодействие, както и взаимният контрол между властите. В този смисъл е важно да се отбележи, че независимостта на трите власти една от друга, макар и закрепена от върховния закон - Конституцията, не бива да се разглежда като даденост, съществуваща по презумпция. Тя следва да бъде отстоявана постоянно и непрекъснато чрез взаимодействието и контрола, който властите осъществяват помежду си. Предвид законодателно уредените функции на Висшия съдебен съвет и неговия статут на върховен орган на съдебната власт, резонно поставя основната тежест по отношение отстояване независимостта на магистратурата върху него.

Независимостта на съдебната власт се гарантира от следните конституционно заложиени положения:

- Магистратите, в частност съдиите се подчиняват само на закона при вземане на решение;
- Магистратите свободно могат да изграждат своето вътрешно убеждение;
- Магистратите са несменяеми;
- Актът, постановен от съдия, може да бъде отменян само от по-горен съд, т.е. от съдебната власт, а не от друга власт;
- Съдебните актове имат задължителна сила и др.

В т. см. - Решение № 6 от 22.IV.1993 г. на КС на РБ по конст. д. № 4/93 г.

Отстояването на независимостта на съдебната власт следва да обхване защитата на всички тези гаранции, но докато несменяемостта на съдиите, неотменяемостта на съдебните актове и задължителната им сила, са гаранции, закрепени с императивни правни норми и по съществото си не създават затруднения в настоящата ни обществена и правна действителност, изпитанието пред съдебната власт е да осигури нормалното обезпечаване на точното прилагане на законите при

вземане на решенията и свободното изграждане на вътрешното убеждение на всеки един магистрат. Доколкото може да се говори за „натиск“ върху системата, то той е насочен именно по отношение на нарушаването на тези две гаранции и Висшия съдебен съвет следва да ги отстоява с целия инструментариум на своите законови правомощия.

На първо място, обезпечаването на точното прилагане на закона намира своята основа в качественото и практически насоченото юридическо образование. Доколкото неговото осигуряване е прерогатив на изпълнителната власт в лицето на Министерство на образованието и на ръководствата на отделните ВУЗ-ове, то съдебната власт не бива да наблюдава просто отстрани тези процеси и сухо да констатира този или онзи недостатък. Висшият съдебен съвет, като се ползва от своя авторитет трябва да поеме най-малкото ролята на активен консултант по отношение на учебните програми, като по този начин осигури максималното им „свързване“ с реалната съдебна практика. Органите на съдебната власт винаги с готовност са подпомагали висшите учебни заведения за обезпечаване на провеждането на задължителните студентски практики, но считам, че това взаимодействие трябва да бъде в значителна степен разширено, за да осигурява реално необходимото ниво на подготовка на бъдещите юристи. Още по-активна и отговорна роля може и трябва да има ВСС по отношение на избора и обучението на встъпващите в съдебната система младши магистрати. За съжаление, от сериозно подобрене се нуждае и професионалната подготовка на част от магистратите, които вече са придобили своя статут на несменяемост. В това отношение Висшият съдебен съвет следва, посредством НИП да създаде необходим механизъм за идентификация на съществуващи дефицити в нивото на професионална подготовка на действащите магистрати и своевременно, чрез съответните обучителни курсове да се стреми да ги запълва.

Тъй като отстояването на независимостта на съдебната власт е основен прерогатив на Висшия съдебен съвет, на практика всички мерки, които ще обсъдя в отделни раздели относно атестирането, конкурсите за първоначално назначаване и преместване, финансите и управлението на имуществото, антикорупцията, комуникационната политика и т.н. имат пряко или косвено отношение към нея. От особено значение е обаче позицията на самия Висш съдебен съвет в случаи, когато се правят директни опити за нарушаване на този основен принцип и смятам, че

неговите членове, трябва винаги да демонстрират ясно своята непримиримост към такива опити. Независимо, че Висшият съдебен съвет е колективен орган и че всеки от неговите членове има свои собствени виждания относно съдебната реформа и процесите, чрез които тя следва да се осъществява, смятам, че тези различия трябва да бъдат оставяни настрана, когато става въпрос за отстояването на независимостта на съдебната власт. В тези случаи, членовете на ВСС трябва да действат адекватно, единно, твърдо, с цялата тежест и авторитет на институцията, която представляват.

АТЕСТИРАНЕ НА МАГИСТРАТИТЕ, КАРИЕРНО ИЗРАСТВАНЕ И КОНКУРСИ

Въпросите, свързани с първоначалното назначаване на магистратите, тяхното атестиране и кариерно израстване са пряко свързани с проблемите относно независимостта на съдебната власт и гарантирането на своевременно и качествено правосъдие за гражданите на Република България. Независимо, че през годините бяха правени поредица от стъпки, целящи подобряване на процесите, свързани с подбора и оценката на работа на кадрите, те не успяха в пълна степен да осигурят една обективност и прозрачност на тези процеси, която да убеди широката общественост, че съдебната система е създала кариерна среда, гарантираща в максимална степен подбор на максимално добре подготвени, безупречни по отношение на своята професионална компетентност и етика магистрати. Атестацията, като основно средство за оценка на работата на даден магистрат, уви все още допуска твърде голям елемент на субективизъм, като същевременно генерира почти идентични крайни резултати. Стигна се до момента, в който атестацията получи сред медийното пространство циничния етикет „Бюрократичен конвейер за опаковането на магистратите като професионалисти“. Уви, това определение не е просто част някаква негативна медийна кампания, а е насложено дълбоко в представата на обществото за кадровата политика в съдебната система. Да не говорим, че се споделя и от много от самите магистрати. Конкурсите за повишаване и преместване в длъжност пък създават твърде много възможности за субективно влияние, като наложиха негативния термин „кадруване“, т.е.

повишаване на магистрати на база критерии, различни от техните чисто професионални качества.

Моето мнение е, че Висшият съдебен съвет следва да положи допълнителни усилия за предприемането на конкретни решения, които да неутрализират описаните по-горе фактори и техните последици. По отношение на конкурсните процедури такава мярка би било изискването първоначалното назначаване да се ограничи само до районно ниво. Така ще се избегне рискът в по-високите по степен нива на органите на съдебната власт да се концентрират магистрати, които не са придобили необходимата професионална квалификация. Пълното отпадане на събеседването при конкурси за първоначално назначение и драстичното намаляване на неговото влияние при тези за младши съдии върху окончателната оценка на кандидата също смятам, че би довела до положителен ефект. Именно събеседването съставлява най-субективната част от конкурсите, оценката от което може да наклони везните в полза на един или друг кандидат на база фактори, нямащи нищо общо с правните му познания или професионални качества. Тук следва да се отбележи, че с последните изменения на ЗСВ събеседването при конкурсите за повишаване в длъжност отпадна, като вместо това като метод за оценяване се използват резултатите от тяхното атестиране. Това бе стъпка в правилната посока, но считам, че ролята на въпросното събеседване трябва драстично да намалее и при конкурсите за младши съдии.

Може да се помисли за въвеждане на двустепенна проверка на работите от две различни комисии, въвеждане на нови критерии и правила за подбор и работа на самите комисии, както и на механизъм за предварителна проверка за допустимост на кандидатите, на база определени изисквания. Наложително е да се ограничи максимално субективизмът и при самото оценяване на писмените работи, като се въведе процедура с точкова система, която комисиите да бъдат задължени да следват. Настоящата система е съсредоточена в голямата си част върху теоретичната подготовка на кандидатите и за съжаление пропуска оценката на други качества, които последните трябва да имат, за да отговарят на реалните изисквания към един магистрат. Това би могло да бъде коригирано чрез въвеждане на задължителен психологически тест от няколко компонента, включващ тест за интелигентност, за взимане на решения под напрежение, за податливост на натиск, възможности за екипна работа и др. Уточнявам, че става дума за професионално

разработен тест, а не за попълване на въпросник с въпроси от типа на "Бихте ли взели подкуп?".

На следващо място се явяват процедурите по атестиране на магистратите. Необходимо е осигуряването на точна и безпристрастна оценка при кариерната селекция. В тази връзка предизвикателствата пред създадения към ВСС на централен постоянно действащ орган по атестирането (КАК) са големи. Считам, че по начина, по който бяха уредени структурата и функциите ѝ до голяма степен се гарантира, че съдиите ще бъдат оценявани от техни колеги с доказан професионализъм и високи нравствени и морални качества. Считам, че следва да се даде възможност на този нов орган да разгърне своята дейност и едва след като анализираме резултатите му да търсим нови решения. Но за да може работата на този нов орган по атестирането да бъде максимално качествена и обективна, трябва допълнително да се прецизират правилата за самата процедура по атестирането.

Оценяването на колегите магистрати следва да става по-изключително обективни критерии и то с необходимата диференциация. Наложително е преработването на сега съществуващата методика стъпваща в максимална възможна степен на обективни, а не субективни фактори за оценка. Критериите с най-голяма тежест при формирането на оценката следва да бъдат: съотношението потвърдени/изменени/отменени актове от горна инстанция; сроковете за разглеждане на делото, произнасянето по него и изготвянето на съответните съдебни актове; индивидуалната натовареност на конкретния магистрат; наличието на дисциплинарни наказания в атестационния период. За целта, при атестирането трябва да залегнат в много висока степен данните от СИНС, веднъж след като се приеме, че резултатите от системата са достатъчно обективни. Много важно е да се отбележи, че влияние върху оценката на магистрата не следва да оказват никакви сигнали относно неговото етично поведение или дисциплинарни решения, преди по тях да има влязъл в сила акт. Правилата за атестиране на съдии, прокурори и следователи следва да бъдат диференцирани, съобразно спецификата на тяхната функция. При атестациите за придобиване на несменяемост е необходима и проверка на нивото на професионална етика и оценка на личностното развитие, мотивацията и степента на индивидуалната независимост на магистратите. Смятам, че необходима мярка е и въвеждането на правило, че членове на КАК не могат да атестират магистрати в съдебния район, в който те самите са работили.

СЪДЕБНА КАРТА И НАТОВАРЕНОСТ

Регулирането на натовареността на магистратите и съдебната администрация е един най-съществените проблеми пред съдебната система. За съжаление, в продължение на десетилетия, от началото на демократичните промени, този проблем е бил оставен без достатъчно сериозно внимание. Едва в мандата на настоящия състав на Висшия съдебен съвет се предприеха конкретни стъпки за възприемане на подход за измерване и регулиране натовареността на съдиите (Най-вече чрез въвеждането на Системата за изчисляване натовареността на съдиите (СИНС). Въпреки че това бяха крайно необходими първи стъпки в правилната посока, все още е много рано да се прави оценка на ефективността на така изработената система. Към момента тя позволява неконтролируемо и необективно въвеждане на данни, при постоянно променящи се и недостатъчно ясни критерии, а резултатите от нея се очертава да формират важни управленски решения. Поради това е необходимо да се подходи с предпазливост към тази система и резултатите от нея да се възприемат едва тогава, когато тя бъде достатъчно усъвършенствана, че те да бъдат възприети като реални и обективни данни. Едва когато това се случи, върху тези резултати ще могат да стъпят два ключови за съдебната система процеса - атестацията на магистратите и реорганизацията на съдебната карта. В предходния раздел споделих вижданията си по първия въпрос, поради което сега ще наблегна на втория, а именно съдебната карта.

Действително, актуализацията на съдебната карта с корекция на съдебните райони с оглед институционалната среда, балансирането на натовареността на съдилищата и намаляването на разходите е въпрос, колкото важен, толкова и комплексен. За съжаление, част от състава на настоящия ВСС и представители на изпълнителната и законодателната власт, подходиша към него до голяма степен кампанийно, като че ли без реална оценка за последиците от една стихийна реорганизация, при недостатъчно добър анализ на всички фактори в тяхната комплексност. Моето убеждение е, че единственият легален критерий, по който ВСС може да създава и закрива съдилищата, да променя съдебните райони и седалищата на съдилищата е съобразно степента им на натовареност. Всеки критерий извън него и гравитиращите около него съвсем специфични за съдебната дейност такива, не само противоречи на законовите правомощия на ВСС, но е и извън възможността

за преценка от висшия орган на съдебната власт. В този смисъл, изготвеният доклад относно значението на районните съдилища, на който трябваше да стъпи реорганизацията страда от изконни дълбоки пороци, свързани с неговата методика, анализи и изводи. Дори да се приеме, че облекчението на бюджетните разходи е водещият критерий при реформата (което е абсолютно недопустимо), някои изчисления показват, че закриването и окрупняването на съдилища, вместо широко акламираните икономии всъщност ще доведе до допълнителни разходи за държавния бюджет.

Убеден съм, че единственият начин да се извърши такава реорганизация е наличието на тясно изградено сътрудничество между трите държавни власти и местната власт. Само на тази основа може да се съберат всички релевантни факти, от които да се изведат необходимите практически изводи и да се вземат съответните управленски (властови) решения. Отговорността и тежестта на тази сериозна реформа не само не трябва, но и законово не може да пада само върху съдебната власт. Поради което, като евентуален член на Висшия съдебен съвет аз ще настоявам за постоянство в изграждането на това необходимо сътрудничество за реорганизацията на съдебната карта, но ще се противопоставя на всеки опит тя да се извършва „на парче“, без необходимото широко обсъждане, анализи и обосновка, да не говорим за извършването ѝ по начин, нарушаващ Конституцията и законите на Република България.

Също така, преди да се прибегне до преназначаване на съдебните райони, закриване и обединяване на съдилища и подобни драстични мерки, съдебната власт, в частност Висшият съдебен съвет е длъжен да изчерпа всички останали средства за решаване на диспропорционалното натоварване в рамките на сега съществуващата съдебна карта, като следва две основни насоки:

а) Равномерно разпределяне на личния състав съобразно натовареността. Висшият съдебен съвет разполага с достатъчен инструментариум, осигурен от Закона за съдебната власт, за да използва разумно и гъвкаво този подход. Този подход вече бе възприет от настоящия състав на ВСС и доведе до видим спад на натовареността при софийските съдилища. Той обаче трябва допълнително да се прецизира, чрез усъвършенстване на модела за изчисляване на натовареността на магистратите и въвеждането на обективни критерии за вида и щатната численост на съдебната администрация. Също така, необходимо е по-добро

планиране, на база ясни критерии относно начина, по който ще се заемат свободните щатове. Дали това ще става чрез конкурси за първоначално назначаване или с преместване, било чрез конкурс или по установената в чл. 194 от ЗСВ процедура. Това също следва да стъпва на база точни анализи от страна на КАК.

б) Намаляване на натовареността посредством законодателни и административни промени. Доколкото Висшият съдебен съвет няма законодателна инициатива, ефективни резултати от този способ могат да бъдат налице само при наличие на взаимодействие и добър диалог на Висшия съдебен съвет с Министерството на правосъдието и Народното събрание. В тази насока има множество възможни решения, които да облекчат натовареността на съдилищата като цяло и да способстват за нейното по-равномерно разпределение. Тези възможности изискват промени в ЗСВ и процесуалните закони, например – исковете по регресни застрахователни правоотношения да се предявяват в района на съда по настъпване на застрахователното събитие, отпадане на изискването да се изготвят писмени мотиви към съдебните актове, които не са обжалвани от нито една от страните в законоустановения срок и др.

Смятам, че едва когато тези, да ги наречем „меки мерки“, изчерпат своята ефективност и все още е налице неоптимално разпределение на натовареността и дисбаланс между извършваната работа и бюджетните разходи, следва да се премине към преназначаване на съдебната карта.

Неравномерната натовареност води до липса на качествено и бързо правосъдие. В настоящия Висш съдебен съвет бе създадена нарочна комисия КАОСНОСВ (сега КСКНСС), която постави началото на измерване на натовареността на отделните магистрати и органите на съдебната власт. Въз основа на проведена сред магистратите анкета бяха приети Правила за оценка на натовареността на съдиите. Считаю обаче, че въпреки че бяха положени основите на решаване въпросите на натовареността на съдиите и отделните съдилища, приложеният метод за отчитане на времеви стандарти за необходимите дейности по възложените им дела, не е достатъчно ефективен и обективен.

Затова считам, че основа задача на следващия Висш съдебен съвет е провеждане на емпирично изследване, отчитащо реални времеви стойности за дейностите по разглеждане на делата, чиито резултати да надградят въведената

СИНС. Това изследване разбира се, за да бъде обективно следва да бъде осъществено само след въвеждането на бъдещата единна деловодна система за управление на делата. Само основано и съвместно с тази система, позовавайки се на действителното време отразено от всеки съдия, по всяко едно конкретно дело и действие, което той извършва би довело до обективни и истински резултати, които да допълнят и надградят не малкото извършено от сегашния състав на ВСС. Така действително ще бъде отчетено времето нужно на съдиите за приключване на едно дело.

БЮДЖЕТ, ФИНАНСИ, МАТЕРИАЛНО ОБЕЗПЕЧАВАНЕ, УПРАВЛЕНИЕ И ПОЛЗВАНЕ НА ИМУЩЕСТВОТО

Предвид особената значимост на правосъдната дейност на конституционно ниво е регламентирана постановката, че съдебната власт следва да разполага със самостоятелен бюджет. Той се съставлява от бюджетите на Висшия съдебен съвет, ИВСС, Прокуратура на Република България, органите на съдебната власт, които са юридически лица, както и на този на Националния институт на правосъдието. Всяка година Министерският съвет с отчета за изпълнението на държавния бюджет внася в Народното събрание и отчета за изпълнението на бюджета на съдебната власт, приет от Висшия съдебен съвет с подробна обосновка.

При формиране на бюджета, следва да се отчетат основните му съставляващи фактори, които трябва в крайна сметка да определят неговия размер.

Най-голям дял, разбира се, заемат финансовите средства предназначени за възнагражденията на магистратите и служителите в съдебната система. През изминалите десетилетия твърде често бяха правени компромиси по отношение адекватната оценка и преизчисляване на тези възнаграждения, които компромиси обикновено имаха чисто популистки характер. Независимо, че възнагражденията на магистратите на пръв поглед може да изглеждат високи, аз не считам, че те са в достатъчна степен справедливи и отговарящи на изискванията на положението, заемано от един съдия. Не бива да се забравя, че с цел гарантиране на принципа, че съдията ще се ръководи само от своето лично убеждение и от закона при решаването на дела, той е лишен от възможността да получава каквито и да е странични трудови доходи, да участва в търговски сдружения, да развива бизнес и

други изконни права, присъщи за гражданите на Република България. В този смисъл той е зависим изцяло от възнаграждението, което получава като магистрат и ако то, колективно, не се възприема като адекватно и справедливо, отговарящо на полагания труд и компетенцията, изисквана от длъжността, в системата се създава благоприятен климат за корупционни практики. Затова и считам, че Висшият съдебен съвет, при формирането на бюджета би трябвало да се ръководи към гарантирането на тези адекватни възнаграждения. Да се гарантира изпълнението на разпоредбата на чл. 218, ал. 2 от ЗСВ. Независимо, че с това няма да се спечелят популистки точки сред данъкоплатците, съм убеден, че ако обществото разгледа нещата в по-широк план, ще се убеди, че това е „инвестиция“, която се отплаща във времето във вид на намаляване на корупционните практики и по-качествено правосъдие.

Казаното важи и по отношение на съдебната администрация, доколкото мотивираните съдебни служители подпомагат в много голяма степен магистратите в тяхната работа и имат ключово значение по отношение на бързото и качествено администриране на органите на съдебната власт.

Друга част от бюджета формира разходи, свързани с материалното обезпечаване на самата работа на органите на съдебната власт. За съжаление, в това отношение се правят по-големи компромиси и от средствата, предназначени за възнаграждения. Голям брой съдилища работят в ужасни условия, в недостатъчно на брой помещения, намиращи се в лошо състояние, на много места липсва модерно офис оборудване. Наивно е да се смята, че правосъдието в такива условия би било бързо и качествено. Поради това, считам, че Висшият съдебен съвет следва да изработи минимални стандарти за условия и оборудване по отношение на съдилищата, със съответните технически и финансови разчети. Материално-техническото осигуряване следва да се приведе в съответствие с тези стандарти, които да се прилагат по недискриминационен начин за всички съдилища. Те трябва да се прилагат и по отношение на поддръжката и периодичната подмяна на остарялата техника и оборудване. Също така, с колкото по-бързи темпове бъде въведено електронното правосъдие, толкова по-бързо ще бъдат редуцирани разходите, свързани към момента с внушителен разход на хартия, канцеларски материали и пощенски пратки. Считам, че това ще позволи пренасочването на средства към далеч по-необходими трайни активи.

Друг важен момент е свързан с обществените поръчки, особено тези от тях, които са свързани с външно изпълнение на ключови за цялата съдебна власт проекти (като например тези, свързани с електронното правосъдие). Макар и съдебната система да изпълнява стриктно законовите изисквания по отношение на провеждането на конкурсите, считам, че трябва да бъде много по-взискателна по отношение на качеството на услугата, която получава и прецизна в параметрите на това, което възлага. Външните изпълнители трябва да са наясно, че съдебната власт е не по-малко взискателен клиент от всеки гражданин и че няма да приеме никакви компромиси с качеството на продуктите и услугите, за които разходва средства. Има достатъчно добър правен инструментариум, който би гарантирал стриктно изпълнение на договорите по поръчките и съответните обезщетения при тяхното неизпълнение. Считам това за много важно поради факта, че заниженият контрол по отношение на някои конкретни проекти, би довел не просто до лошо разходвани средства, а до трайни тежки последици в работата на цялата система, които ще бъдат много трудни за отстраняване в последствие. Спазването на сроковете за изпълнение е от не по-малка важност, тъй като необоснованото забавяне по един проект може да доведе до пълно блокиране на други такива. В този смисъл, смятам, че членовете на Висшия съдебен съвет са длъжни да подхождат с максимална сериозност и отговорност към тези въпроси.

По отношение на управлението на имотите на съдебната власт бе направено важно изменение на ЗСВ, с което се възложи на Пленума на Висшия съдебен съвет да отговаря за тяхното управление. Това бе промяна, изцяло в духа на конституционно заложения принцип за независимост на съдебната власт. Тази нова за Пленума дейност обаче изисква определени организационни стъпки, много от които вече бяха направени, за да може тя да се осъществява качествено. Считам, че добър подход в това отношение би бил разработването на електронна система за управление на имуществото, включваща подробен електронен регистър със своеобразни „досиета“ на всеки имот, които да съдържат цялата актуална информация относно състоянието на имуществото, разходваните средства, необходимите допълнителни такива и др. По този начин ще се гарантира, че средствата за управление на имуществото ще се разходват по разумен начин, следвайки определена приоритетност, т.е. там, където те са най-необходими.

Считам, че единствената възможност за гарантиране на независимостта на съдебната власт от възможностите за вмешателство на политическата конюнктура посредством финансовите средства за бюджета е чрез определяне на твърд процент от държавния бюджет, който да бъде отделян ежегодно за нуждите на съдебната система и който не може да бъде нито намаляван, нито повишаван. Този процент трябва да бъде определен в самия основен закон.

Колкото до многократно повтаряната „мантра“ за липса на достатъчно средства, смятам, че при достатъчно воля от страна на изпълнителната власт, в частност НАП по отношение на събирането на огромните натрупани задължения към съдебната власт, въпросните средства ще бъдат достатъчни да обезпечават в голяма степен нейното функциониране.

ЕЛЕКТРОННО ПРАВОСЪДИЕ

Въвеждането на електронно правосъдие в най-кратки срокове е сред първостепенните приоритети, които стоят пред следващия състав на Висшия съдебен съвет. Настоящият състав на ВСС започна определени стъпки в тази посока, но за съжаление тяхната практическа реализация се забави. Сред първите задачи, които смятам, че членовете на следващия Висш съдебен съвет трябва да решат е разработването на единна информационна система на съдебната власт, включваща единен деловоден софтуер, свързан с единен електронен онлайн портал. В тази връзка бе изработена специализирана Стратегия за въвеждане на електронно управление и електронно правосъдие в сектор „Правосъдие“ с времева рамка 2014-2020 г. Тя предвижда осигуряване на надеждна и сигурна е-комуникация между органите на съдебна и изпълнителна власт, граждани и бизнес. Фактор за централизирането и повишаването на кохерентността на системата е използването на модерни хардуерни системи и софтуерни технологии за кумулиране, съхранение и обмен на данни и документи, както и надеждната защита на информационните масиви. В резултат от тези мерки ще се постигне опериране с електронно съдържание от страна на съдебни и административни служители и магистрати чрез преминаване от използването и водене на документи и дела на хартиен носител към електронни. Достъпът до тази система следва да бъде непрекъснат, т.е. тя трябва да функционира денонощно, независимо от работното време на органите на съдебната

власт. За функционално значение на тази система вече е казано и писано достатъчно много, едва ли е необходимо допълнително да бъде защитавано нейното принципно въвеждане. За мен в това отношение към настоящия момент от много по-голямо значение са въпросите „как“ и „кога“, отколкото въпросът „защо“. Поради това, считам, че този проект на настоящия съвет трябва да бъде максимално бързо завършен, без да се правят никакви компромиси с качеството и сроковете на изпълнението и да бъде въведен във всички органи на съдебната власт.

Извън тази система, смятам че е необходимо работата по въвеждане на електронното правосъдие да включва и някои допълнителни задачи. Съществен проблем е липсата на развита единна система за електронно управление, софтуерни продукти за анализиране на дейностите на съдилищата, достатъчно активно и качествено създаване на електронни дела и електронен архив. С оглед обезпечаването на изграждането на „електронно деловодство“, следва да бъде създаден комплекс от мерки за сканиране и съхраняване на електронни изображения на съдебни документи, както и работа по превода на съдебните регистри в електронен вид. Следва да бъдат създадени условия за практическото осъществяване на електронно правосъдие, като се предоставят възможности за опростяване на условията, свързани с подаването на искиви молби, жалби по електронен път, получаване на преписи от документи, в това число от проучване на делото. Важно е да бъдат създадени и технически условия за оперативна съвместимост на съдилищата с обща юрисдикция, за да може на практика да се осъществява електронен обмен на документи между тях. Трябва да се предприемат стъпки към оборудване на съдилищата с видеокоферентна техника, видеокамери в залите и система за съхраняване на изготвяните записи. Всички съдилища трябва да разполагат и със софтуер за използване на електронен подпис.

Една много полезна възможност и моя стара идея, която вече се прилага в много от съдилищата в Европа, е използването на софтуер, който преобразува аудиозапис на глас в текст, който се използва за улесняване работата на съдиите и съдебните секретари. Висшият съдебен съвет би могъл да разработи проект в тази насока по оперативните програми, например ОП „Добро управление“, за разработване на такъв софтуер. Неговото въвеждане би освободило значителни ресурси като време, не само по отношение изготвянето на съдебните протоколи, но и при самото постановяване на съдебните актове.

Една от основните задачи на следващия ВСС ще бъде въвеждането на глава XVIII „а“ от ЗСВ – „Удостоверителни изявления и процесуални действия в електронна форма“. То ще постави фундамента на електронното правосъдие у нас - извършването на удостоверителни действия от органите на съдебната власт, както и поддържането на електронен портал за електронно правосъдие. Настоящият състав положи здрави основи с разработването на необходимите подзаконови актове по прилагането на закона, но дейността на следващия състав на ВВС в тази насока ще е решаваща за правилното им функциониране.

Независимо, че тези мерки са свързани с разходи по техническото обезпечаване и изискват да се свърши значителен обем работа по функционалното и организационното им въвеждане, прилагането на съвременни информационни технологии в съдебната система неимоверно ще подобри нейната ефективност. То ще доведе до значително облекчаване на процеса на разглеждане на делата и споровете, намаляване на броя на висящите дела, ще даде възможност за предоставяне на удобен и бърз достъп до информация и ще доведе до подобряване на качеството и ефективността на служителите на съда. Като убеден привърженик на прилагането на новите технологии в съдебната система съм сигурен, че всички разходи като финансови средства и човешки ресурс, вложени по разумен начин в тези системи ще се отплатят многократно и то в сравнително кратки срокове.

КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ И АНТИКОРУПЦИЯ

Според едно многократно цитирано в обществото пространство социологическо проучване, съдебната власт заема незавидното първо място по отношение на това къде гражданите смятат, че корупционните практики са най-разпространени. От същото проучване обаче става ясно, че на въпрос къде конкретно гражданите са се сблъскали с корупционни практики, те посочват МВР, сектора на здравеопазването, местната власт и др. Това разминаване е важно да бъде отчетено, защото то показва до каква степен е допуснато в общественото пространство да се наложи една представа, многократно надвишаваща реалните размери на един действително сериозен проблем като корупцията. Затова по отношение на възвръщане на доверието на гражданите към съдебната система,

доколкото точно въпросите за конфликта на интереси и корупцията са тези, които в най-голяма степен го уронват, следва да се работи в две отделни посоки.

Първата е свързана със стъпки, насочени към преодоляване на трайно насадени обществени представи относно реалните размери на проблема с корупцията в съдебната власт. До голяма степен самият консерватизъм на системата допусна през годините да се насаждат силно преувеличени твърдения относно реалния обхват на корупционните практики. Мисля, че много от колегите ще се съгласят, че този похват умело беше използван от политическата конюнктура като метод не само за прикриване на собствените ѝ провали, но и за едно трайно отслабване на способността на съдебната система да отстоява своята независимост, чрез подкопаване на доверието в нея. Действията, които трябва да се предприемат в тази насока са свързани пряко към подобряване на комуникацията на съдебната власт с медиите и гражданското общество. Към момента всеки съдебен акт, който не отговаря на определени обществени нагласи за справедливост се приписва на корупция. В това отношение е необходимо Висшият съдебен съвет да продължи и то значително по-интензивно действията си по отношение на осигуряване на максимална прозрачност на правосъдието, повишаване правната култура сред обществото и комуникационната политика. Висшият съдебен съвет е длъжен да реагира на всеки явен опит на политици, медии, представители на изпълнителната власт и т.н. да внушават неподкрепени с доказателства твърдения в тази насока. Не бива да се забравя, че повторена хиляда пъти една лъжа започва да се възприема като истина и именно това бе допуснато с дългогодишната липса на адекватни реакции от самата съдебна власт.

Втората посока е свързана с борбата с реално съществуващия проблем. До голяма степен, преувеличената представа за неговите размери се дължи на липсата на резултати по отношение на ефективни резултати в разследванията на корупционни престъпления. Това създава една представа за ненаказаност и липса на реална воля и способности за ефективно противодействие на тези практики.

Вярно е, че корупционните престъпления, заради самия си характер са едни от най-трудните за разследване и доказване криминални деяния. Но това не е и не може да бъде извинение за демонстрираната безпомощност за тяхното разследване и наказване. Една от причините за това е липсата на цялостна концепция и съответно консенсус между отделните власти и отделните звена на съдебната власт

по отношение необходимите реформи, които да доведат до ефективно справяне с проблема. Често се пренасят механично модели и правни институти на чужди законодателства или се следват сляпо препоръки, несъобразени с българската правна действителност и действащото в страната законодателство. Това води до вътрешно непоследователна законодателна уредба, която не способства за ефективно противодействие на корупцията. Други причини са недостатъчния капацитет и правомощия на самите разследващи органи да проведат едно разследване по линия на корупционни престъпления по достатъчно качествен начин, като вместо това предпочитат да се оправдават с прекалено формализирания наказателния процес и „взискателните“ съдилища.

В това отношение, Висшият съдебен съвет следва да предприеме действия, целящи осигуряване на условия за по-голяма ефективност и прозрачност в правораздаването, създаване на вътрешни контролни механизми срещу злоупотреба с правомощия и корупция в самата съдебна власт.

Висшият съдебен съвет също така би трябвало да способства, посредством възможностите на НИП и програмите за международния обмен, за активно обучение на следователи, прокурори и съдии за работа по корупционни престъпления. Отделно трябва да се търси сътрудничество в тази насока и с органите на изпълнителната власт, МВР, ДАНС и звеното „Антикорупция“. Много европейски държави имат натрупан значителен практически опит в производствата по такива престъпления, който мисля, че би бил от много голямо значение за подобряване на резултатите по отношение ефективната борба с корупцията.

ДИСЦИПЛИНАРНИ ПРОИЗВОДСТВА

Въпросът с дисциплинарните производства като основно средство съдебната система да осъществява вътрешен контрол върху самата себе си е от особено значение, тъй като при гарантирания принцип за независимост от другите власти, тя има отговорността да доказва непрестанно, че е способна сама да направи нужното, за да гарантира изпълнението на основната си функция - качествено и бързо правосъдие.

Висшият съдебен съвет като върховен орган на съдебната власт има ключово значение и в тази област. Задълженията на магистратите са достатъчно ясни

разписани в ЗСВ и в подзаконовите нормативни актове и считам, че дисциплинарните комисии, в частност тази на Висшия съдебен съвет следва да бъдат абсолютно безкомпромисни при установяване на подобни нарушения. В това отношение е важно да се изгради бърза, ефективна, справедлива и прозрачна система за провеждане на дисциплинарните проверки. Критериите за налагане на дисциплинарни наказания следва да бъдат единни и достатъчно ясни, съобразени с практиката на Върховния административен съд. Те трябва да допускат минимална степен на субективизъм, която да гарантира, че магистратите ще бъдат третирани равнопоставено. В това отношение е важно да се изгради единна дисциплинарна практика. Също така смятам, че е важно комисиите да осигурят максимално прозрачен достъп до самите резултати от проверките. Веднъж, след като е оповестено в общественото пространство, че срещу даден магистрат е започната такава проверка е редно тя да предостави и максимален обем информация за предприетите действия и мотивите за взетото крайно решение. Така, от една страна ще отпаднат обвиненията в тенденциозност или недобросъвестност при провеждането на проверките, а от друга, ще позволи на съответния съдия да изчисти името си, ако в крайна сметка нарушение не бъде установено.

Особено внимание трябва да се обърне на тези производства, които са свързани с уронване престижа на съдебната власт, конкретно нарушенията на Етичния кодекс, тъй като към момента критериите за това какво точно е нарушение, кога е налице и как следва да се наказва са толкова общи, размити и субективни, че позволяват буквално да се злоупотребява с тях. Необходимо е да бъде направена ревизия на сегашния Етичен кодекс, приет през 2009 г. с цел внасяне на по-голяма яснота и конкретност по отношение на положенията в него. Необходимо е да се прецизира какво точно означава понятието „уронване на престижа на съдебната власт“ и да се прилага еднакво по отношение на всички в съдебната система, включително по отношение на членовете на Висшия съдебен съвет. При сегашното положение на нещата, се създава впечатлението, че свободното тълкуване на това понятие дава възможност за провеждане на дисциплинарни производства срещу изрядни, но неудобни някому магистрати и обратно, да не се предприемат действия срещу други, които видимо злоупотребяват с положението си, но се ползват от „протекции“.

Дисциплинарните комисии трябва да бъдат задължени да мотивират отказите си да образуват производство, при наличие на явен повод за започване на такова.

Висшият съдебен съвет трябва да подходи към въпроса с дисциплинарните производства с необходимата сериозност, тъй като динамичните промени в обществените отношения и законодателството се отразиха твърде осезателно и върху работата на съдебната власт. В нея навлязоха много млади хора, без достатъчно житейски и професионален опит. Големите финансови интереси и липсата на достатъчно ефективен контрол върху дейността на работещите в органите на съдебната власт довеждат до благоприятни условия както за корупционни практики, така и едно усещане за безнаказаност и неприемливо поведение както в професионално отношение, така и в обществото, допълнително засилвано от принципа за несменяемост. Това не само води до лоши резултати в пряката им работа, но и постоянно подсилва достатъчно изострените обществени подозрения, че съдебната власт всъщност е безконтролна и недосегаема.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ И КОМУНИКАЦИЯ С МИНИСТЕРСТВОТО НА ПРАВОСЪДИЕТО, НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ И ИНСТИТУЦИИ ИЗВЪН СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

Въпреки конституционно заложеното разделение на трите власти и гарантираната независимост на съдебната власт от останалите две, няма как те да работят ефективно без едно добро ниво на взаимодействие помежду си. Една голяма част от проблемите на правосъдието в България всъщност произтичат от фактори извън самата съдебна власт и могат да бъдат решени само по законодателен ред, или чрез пряко сътрудничество с изпълнителната власт. Успешното реализиране на проекти по европейските оперативни програми също изисква добро ниво на взаимодействие с нея.

Това, че Висшият съдебен съвет няма пряка законодателна инициатива не означава, че е лишен от възможности за влияние по отношение на необходими промени в законодателството. Още повече, че именно съдебната власт може да бъде най-добрата „обратна връзка“ към законодателя по отношение на качеството на законотворчеството, тъй като пряко се сблъсква с всеки недостатък при тяхното прилагане.

Липсата на добра комуникация, сходство във вижданията и още по-лошо, директен конфликт между властите, произтичащ обикновено от противопоставяне на политически и лобистки интереси води до реално блокиране на ефективната работа на всяка една от тях, което в крайна сметка е във вреда на цялото гражданско общество. Нещо повече - исторически от опита на много държави може да се изведе една характерна тенденция за нарушаване на баланса, изразяваща се в опит на изпълнителната власт да „овладее“ съдебната и законодателната власти. Това е тенденция, възникваща от самата природа на отделните власти и техните функции. Ключова роля във възпирането на този процес има взаимодействието между законодателната и съдебната власт, поради което е много важно между тях да има изградена непосредствена система за контакт и взаимодействие, в конкретния случай между ВСС и правната комисия на Народното събрание.

Тъй като поддържането на добро взаимодействие между властите изисква постоянни усилия и конкретни действия, считам, че е обосновано във Висшия съдебен съвет да бъде създадена отделна постоянна комисия, свързана с междуинституционалните и международните отношения.

ВЪТРЕШНА КОМУНИКАЦИЯ МЕЖДУ ОРГАНИТЕ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

Вътрешната комуникация между органите на съдебната власт следва да се осъществява свързано с администрирането на органите на съдебната власт. За съжаление, към настоящия момент тази комуникацията не е на необходимото ниво.

Комуникацията по отношение на административните функции касае прякото взаимодействие между Висшия съдебен съвет и органите на съдебната власт. От нейното качество зависи своевременното и безпроблемно реализиране на проекти, касаещи цялата съдебна власт, въвеждането на нови правила за работа и технологии, като например тези свързани с електронното правосъдие, системата за изчисляване на натовареността, мониторинга по комуникационната стратегия и т.н.

В този смисъл считам, че създадената към момента вътрешна комуникационна „инфраструктура“ може да бъде значително подобрена. Висшият съдебен съвет може да положи повече усилия в това отношение, като въведе вътрешни информационни бюлетини, форуми за обсъждане на нововъведения, регулярни срещи както на ниво административни ръководители, така и на експертните

длъжности от съдебната администрация. Би било добре да се определят членове на Висшия съдебен съвет, които да взаимодействат пряко с административните ръководители и магистратите поне на ниво апелативни райони, ако не е възможно това да става на ниво съдебни окръзи. Периодично те следва да се срещат с магистратите и административните ръководители от тези съдилища, като това общуване ще спомогне те да бъдат максимално информирани относно конкретните кадрови и финансови проблеми, които стоят пред съдилищата в дадения район. Така магистратите ще имат възможността да поставят директно своите належащи за решаване въпроси, възникващи ежедневно в работата им. По този начин ще се създаде и по-тясна връзка между Висшия съдебен съвет и магистратите, чиито интереси представляват изборните членове на Съвета, като ще намалее ефекта на нерегламентираното „лобиране“ за съдилищата. Тези мерки относно вътрешното взаимодействие следва да бъдат регламентирани с ясни правила и да имат задължителен за изпълнение характер.

МЕДИЙНА И КОМУНИКАЦИОННА ПОЛИТИКА

Взаимодействието на съдебната власт с медиите и широката общественост е от ключово значение по отношение формирането на нагласи за нейната работа и съответно за нивото на обществено доверие към нея. Поради изконната консервативна природа на съдебната власт и бавното възприемане на промяната на условията, в които функционира след началото на прехода, дълго време значението на тези взаимоотношения беше подценявано, което допринесе за методическото разрушаване на имиджа и авторитета на съдебната власт. Медийната политика и формирането на широки обществени нагласи са в състояние, както да спомогнат за отстояването на независимостта на съдебната власт и за провеждането на така необходимата съдебна реформа, така и да подкопаят и двете, директно или чрез създаване на необходимите условия за това.

С приемането на Комуникационната стратегия на съдебната власт 2014-2020 г. (КССВ), настоящият състав на ВСС предприе много важна и дълго отлагана крачка към подобряване на взаимодействието на съдебната власт с медиите и широката гражданска общественост.

Идеята за изготвяне на подобен рамков документ витаеше от много години, но едва през 2015 година бе фактически реализирана. Считам обаче, че при фактическото изпълнение на стратегията се псявиха наяве някои недостатъци, които налагат нейното периодично ревизиране. Също така, изпълнението на ключови дейности от нея се проточиха прекалено много във времето, като например изготвянето на нови уеб-сайтове за органите на съдебната власт с единна визия. (на практика, такива получиха само самият Висш съдебен съвет и Прокуратурата). Тъй като тези сайтове са един от основните канали за комуникация чрез медиите и обществото, сегашната им визия и технически възможности ограничават значително ефективните способности за външна комуникация. Макар да смятам, че следващият ВСС трябва да продължи изпълнението на приетата КССВ, той трябва да ограничи две негативни тенденции, свързани от една страна с прекалената централизация на комуникационната политика, в която силно се ограничава ролята на отделните административни ръководители, техните собствени идеи и визия. От друга страна, КССВ започна да генерира повече бюрократична тежест заради тромавите процедури по нейното планиране и отчитане, без същевременно да са осигурени необходимите кадрови обезпечения и съответните обучения. Тук е мястото да отбележа в тази връзка, че съдебната власт трябва да информира обществото за своята реална работа, постижения и проблеми, а не да използва ПР техники за създаване на нереалистичен имидж, който в дългосрочен план може да подкопае още повече доверието в нея.

Към момента медиите, независимо от някои твърде неприятни процеси, свързани с тяхната собственост и начин на употреба, продължават да бъдат единственият начин, чрез който трите власти могат да достигнат широките маси на обществото, за да изпълняват своите изконни задължения по прозрачност и отчетност, а от друга, да поддържат „обратна връзка“ по отношение на обществените нагласи и ролята на самите медии като коректив на властта. В това отношение считам, че съдебната система трябва да се стреми да работи в условия на максимална прозрачност, като създаде здрави основни на взаимодействие с медиите, които максимално улесняват процеса на работа на последните и гарантират предаването на максимално обективна и прецизна информация. Трябва да се продължат усилията по повишаване на правната култура на обществото и на представителите на медиите в частност, за да се избегне наслагването на изкривени

представи за работата на съдебната власт, които не почиват толкова на някаква умишлена недобросъвестност, колкото на обикновено неразбиране.

Прозрачността в работата на съдебната власт търпи определени функционални ограничения, наложени от самото законодателство на страната, но прави впечатление, че въпросните текстове се тълкуват твърде индивидуално от страна както на магистратите, така и от страна на представителите на медиите. Поради това от ключово значение за успешното изграждане на комуникация с външните публики е създаването на ясно разписани правила, по които тя да се осъществява - нещо, което КССВ предвижда, но практическото изпълнение също се забави твърде много.

Висшият съдебен съвет има задължението да осигури необходимите ресурси по финансово, кадрово и техническо обезпечаване на вече приетата стратегия, в противен случай тя е изконно обречена на неуспех. Това включва както осигуряване на необходимите служители „Връзки с обществеността“ на ниво окръжни и апелативни съдилища, така и на подходящото обучение на магистратите, отговарящи за връзки с медиите на ниво районни съдилища, както и за създаване на ефективна рамка за взаимодействие и подпомагане между тях.

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

С настоящата концепция се опитам да очертая, макар и в най-общи линии основните предизвикателства, които ще стоят пред следващия състав на Висшия съдебен съвет и моите лични виждания за това как следва да се подходи към тях. Разбира се, специфичните проблеми и конкретните методи, чрез които ВСС ще трябва да ги решава са твърде много, за да могат да бъдат обхванати в цялост от едно кратко изложение. Бих искал да завърша обаче с това, че по мое мнение, успехът или неуспехът на бъдещия състав на Висшия съдебен съвет в най-голяма степен ще зависи от това до каква степен неговите членове ще съумеят да работят като един колективен орган, със споделени виждания по отношение на основните проблеми и цели пред съдебната реформа. Междупличностните боричкания, сблъсъците на лобистки интереси, традиционното протакане във времето на решения по неприятни и болезнени теми - всичко това в крайна сметка води до разединение, което блокира способността на ВСС да изпълнява своите функции.

Противопоставянето на различни мнения в рамката на разумния диалог, разбира се, има ползотворен ефект и е в основата на принципите, заложиени пред всеки колективен орган на властта, какъвто е и Висшия съдебен съвет. Когато обаче членовете му допуснат излизане извън тези рамки, то те губят способността да решават дори най-тривиалните въпроси, присъстващи постоянно в дневния ред на практически всяко заседание на колегиите и Пленума, какво остава за тези необходими драстични генерални решения, необходими за ефективното реформиране на системата. Поради това съм дълбоко убеден, че нито една от обсъжданите цели пред съдебната власт няма да бъде реализирана, ако бъдещите членове на съвета не съзнават колко важно е те да умеят да работят заедно, с ясната разбиране, че тяхната позиция е не привилегия, а отговорност.

Аз самият съм готов да вложа изцяло своите усилия, воден от целта в края на следващия мандат на Висшия съдебен съвет, да имаме една по-прозрачна, по-ефективна, по-съвременна съдебна власт, възвърнала поне малко доверието на обществото в себе си и способна да отстоява принципите на една съвременна демократична правова държава.

24.04.2017 год.

гр. Велико Търново

С УВАЖЕНИЕ:

(Янко Янев)